

گزارش ویژه شماره ۴۰

تروریسم و اهمیت اختلال در محتویات آنلاین

بسمه تعالی

مؤسسه آینده پژوهی جهان اسلام

گزارش ویژه شماره ۴۰

تروریسم و اهمیت اختلال در محتویات آنلاین

مقدمه

نشریه فوربس ماه قبل از افزایش مجدد فعالیت گروه تروریستی داعش در شبکه‌های مجازی خبر داد. این نشریه همچنین از انتقال فعالیت این گروه به نرم افزار "تن‌تن" و کمتر شدن فعالیت این گروه در توئیتر و تلگرام نیز خبر داد. این موضوع باعث شد تا موسسه آینده پژوهی جهان اسلام مقاله‌ای تحت عنوان "مختل نمودن فعالیت داعش: سنجش میزان کاهش محتویات آنلاین تروریستی و تاثیرات آن" را که موسسه "راتلج" در سال ۲۰۱۸ منتشر کرد را ترجمه و در اختیار مخاطبین قرار دهد. این مقاله بحث و گفتگوهای عمومی و سیاسی درباره ارزش فعالیت‌های ناشی از اختلال رسانه‌های اجتماعی با توجه به جنبه‌ها و مسائل تروریستی آن را شامل می‌شود که به‌ویژه، آن را در بخش‌های تهاجمی و حذف محتوا، با هدف سنجش دقیق این فعالیت‌ها و تاثیرات آن، بررسی می‌کند. تاکید اصلی این تحلیل مربوط به داعش و اختلال در فعالیت آنلاین آن‌ها است اما دیگر طبقه‌بندی‌ها و گروه‌های تروریستی نیز برای اهداف مقایسه‌ای استفاده می‌شوند. یافته‌های این مقاله این مفهوم که توئیتر یک فضای مفید برای طرفداران داعش و یک فضای مناسب برای شکوفایی جوامع تروریستی است، را بررسی می‌کند. فعالیت‌های داعش و سایر گروه‌های تروریستی هیچ‌گاه محدود به توئیتر نبوده است، این فقط یک نقطه از زنجیره وسیع فعالیت آن‌ها در شبکه‌های اجتماعی است.

تروریسم و شبکه‌های اجتماعی:

پس از حمله پل لندن در ماه ژوئن ۲۰۱۷، نخست وزیر بریتانیا، ترزا می، هشدار داد شرکت‌های رسانه‌های اجتماعی، از جمله توئیتر و فیس بوک باید "فضاهای امن" افراطی را ریشه‌کن کنند. او در سخنرانی خود در داووس در ژانویه ۲۰۱۸ بیان کرد که: "شرکت‌های فن‌آوری هنوز نیاز به برنامه‌های بیشتری در راستای افزایش مسئولیت‌های خود برای مقابله با فعالیت‌های آنلاین مخرب و غیر قانونی شرکت‌ها دارند." شرکت‌ها زمانی که سیستم عامل‌های آنها با محتوای افراطی و تروریستی سروکار دارند، نمی‌توانند موضع خنثی داشته باشند. نگرانی می‌آید احتمالاً پیرامون استفاده از اینترنت به خصوص شبکه‌های اجتماعی در راستای اهداف خشونت‌آمیز، اهداف تروریستی و حامیان این گروه‌ها که شامل گروه‌های دانشگاهی، سیاست‌گذاران و عموم مردم هستند، بوده است. این نگرانی به دلیل ارتباطات ظاهری بین شبکه‌های اینترنتی، محتوای فعالیت‌های خشونت‌آمیز افراطی و تروریستی آنلاین و به‌کارگیری ایدئولوژی افراطی است که از آن برای گروه‌ها یا تحرکات تروریستی یا برنامه‌ریزی حملات استفاده شده است. ظاهراً دسترسی ساده به حجم عظیمی از محتویات تروریستی و خشونت‌آمیز افراطی در شبکه‌های طرفدار اجتماعی، محل اصلی نگرانی است. توئیتر، با توجه به پاسخ آن‌ها در استفاده از زیرساخت‌های آن برای داعش، مورد توجه و بررسی دقیق‌تری قرار گرفته است.

شرکت‌های اینترنتی به‌صورت فردی و دسته جمعی نسبت به این موضوعات واکنش نشان دادند. در ۲۶ ژوئن سال ۲۰۱۷، فیسبوک، مایکروسافت، توئیتر و یوتیوب به صورت یک‌پارچه افتتاح انجمن اینترنتی مبارزه با تروریسم را اعلان نمودند. آن‌ها هدف این انجمن را کمک به این اعلام کردند که خدمات اینترنتی را برای تروریسم و افراطی‌گری پایان دهند و این چنین ادامه دادند: ما معتقدیم که با کار با یکدیگر و با به‌کارگیری بهترین عناصر عملکردی و بهترین فن‌آوری، می‌توان بر محتویات تهدیدآمیز تروریستی تاثیرگذاری بیشتری داشت. در زمینه پاسخ‌های جداگانه به این مسئله نیز فیسبوک در نوامبر سال ۲۰۱۷ یک پست وبلاگ خود را در مجموعه سوالات سخت منتشر کرد که عنوانش اینگونه بود: آیا ما در حال پیروزی در جنگ آنلاین با تروریسم هستیم؟ فیسبوک در پست خود اعلام کرد که قادر است تا ۹۹ درصد محتویات داعش و القاعده را قبل از آنکه علامت‌گذاری شوند، با کمک فناوری هوش مصنوعی، پاک کند.

زمانی که فیسبوک متوجه محتویات تروریستی شد، ۸۳ درصد این محتویات را یک‌ساعت پس از بارگذاری آن‌ها حذف کرده است. توئیتر اما در این باره تردید بیشتری دارد. بر اساس گزارش بخش مبارزه با خشونت‌گرایی افراطی در دوازدهمین گزارش شفاف‌سازی توئیتر که در سپتامبر ۲۰۱۷ منتشر شد، ۲۹۹,۶۴۹ حساب کاربری مربوط به تروریسم، تعلیق شد که ۲۰ درصد نسبت به گزارش قبلی کاهش داشته است. در میان حساب‌های تعلیقی، ۹۵ درصد شامل حساب‌های جعلی داخلی و هرزنامه‌های اختصاصی است در حالیکه ۷۵ درصد حساب‌ها قبل از اولین توثیق خود، حذف شده‌اند. در این میان توئیتر ادعا کرده است که ۱,۲۱,۳۵۷ حساب را که مربوط به ترویج و توسعه تروریسم بوده است طی آگوست ۲۰۱۵ تا سپتامبر ۲۰۱۷، تعلیق نموده است. بنابراین اختلاف نظری بین سیاست‌گذاران از یک سو و شرکت‌های بزرگ اجتماعی از سوی دیگر در زمینه فعالیت‌های مختل‌کننده وجود دارد. گرچه توئیتر ادعا کرده است که

اختلالات جدی داعش در سیستم عامل آن‌ها اتفاق افتاده است، اطلاعات با جزییات بیشتر و تحلیل دقیق ماهیت این فعالیت‌های مختل‌کننده و به‌ویژه تاثیرات آن در ادبیات و مجامع آکادمیک بسیار کمیاب است.

سنجش اختلالات و اثرات آن‌ها

توئیتر یکی از اولویت‌های اصلی طرفداران داعش در فضای اینترنتی حتی قبل از پیدایش خلافت در سال ۲۰۱۴ بود. در این زمان تخمین زده شده بود که حدود ۴۶ تا ۹۰ هزار حساب توئیتر طرفدار داعش در بازه سپتامبر تا دسامبر ۲۰۱۴، فعال بوده‌اند. گرچه فعالیت اختلالی آن‌ها از اواسط سال ۲۰۱۴ در توئیتر آغاز شد و برخلاف اینکه ابتدا در سطح پایینی این کار انجام می‌شد، اما سطوح اختلال آن در سال ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ توسعه یافتند. از اواسط سال ۲۰۱۵ تا ژانویه ۲۰۱۶ برای مثال، توئیتر ادعا کرده است که ۱۵ تا ۱۸ هزار حساب را در ماه تعلیق کرده است. از اواسط فوریه ۲۰۱۶ تا اواسط جولای ۲۰۱۶، این رقم به ۴۰ هزار حساب کاربری در ماه افزایش یافته است. برخلاف این افزایش در میزان تعلیق‌ها، در طی این زمان حامیان داعش به صورت مداوم پیام‌های "به توئیتر برگردید" را بازنشر می‌دادند. سوالی که در اینجا مطرح است این است که آیا در سال ۲۰۱۷ فقط برای کاربران داعش حفظ حضور در سیستم عامل‌ها مهم بوده است؟ تاکنون تحقیقات اندکی بر تاثیر فعالیت‌های تعلیقی توئیتر بر تعداد دنبال‌کنندگانی متمرکز شده‌اند که حساب را مجدداً راه‌اندازی کرده‌اند. یافته کلی این پژوهش این بوده است که حساب‌های پشتیبانی‌کننده داعش به‌طور قابل توجهی مختل شده‌اند که به نوبه خود باعث شده است یک جامعه فعال و پر جنب و جوش از توئیتر حذف شوند. افتراق گروه‌های مختل‌کننده در اینجا اتفاق می‌افتد، گرچه به‌عبارت دیگر سایر گروه‌های تروریستی کمتر تحت فشار قرار می‌گیرند.

طول عمر حساب

این بخش به تاریخ بقای حساب‌ها (طول عمر) در پایگاه داده‌ها می‌پردازد. همه آن‌ها در نقطه‌ای که شناسایی شده بودند و به عنوان طرفدار داعش یا گروه‌های تروریستی دیگر طبقه‌بندی می‌شدند، فعال بودند. هنگامی که یک حساب کاربری به پایگاه داده اضافه شد، وضعیت آن نظارت و ارزیابی شده و سیستم آن را زمانی که به حالت تعلیق درآمد، ضبط می‌نمود. این کار تیم تحقیقاتی را برای سنجش عمر هر حساب (یعنی زمان سپری شده از زمان ایجاد حساب) توانمند ساخت. لازم به ذکر است نرخ بقای ذکر شده در حساب‌های کاربری داعش تحت شرایطی که تحلیل شامل حساب‌های معلق نیز می‌شد، می‌توانست کمتر باشد. نرخ تعلیق تخمین زده شده برای همه حساب‌های توئیتر در مجموعه داده‌های حساب‌های توئیتر، تعلیق ۷۲۲ حساب داعش را در برابر ۴۵۱ حساب گروه‌های تروریستی نشان داده است. حدود ۶۵ درصد حساب‌های داعش قبل از ۷۰ روز از زمان ایجاد، تعلیق شده‌اند. در همین زمان، کمتر از ۲۰ درصد حساب‌های گروه‌های دیگر جهادی به حالت تعلیق درآمده‌اند. در حقیقت در زمینه افتراق گروه‌های اخلاص‌گر، بیش از ۲۵ درصد حساب‌های حامی داعش ظرف پنج روز اول از زمان ایجاد، تعلیق شده‌اند و درصد ناچیزی از

حساب‌های گروه‌های تروریستی در مدت مشابه تعلیق شده‌اند.

همچنین داده‌ها نشان می‌دهد که ۸۵ درصد از حساب‌ها ۶۰ روز پس از ایجاد به حالت تعلیق درآمده‌اند و ۴۰ درصد به سایر گروه‌های تروریستی متعلق است. علاوه بر این، بیش از ۳۰ درصد اکانت‌های حامی داعش دو روز بعد از ایجاد به حالت تعلیق درآمده‌اند و برای کمتر از ۱ درصد حساب‌های گروه‌های دیگر این اتفاق افتاده است. تحلیل بیشتر حساب‌های تعلیق شده نشان داده است که سه گروه حساب‌های کاربری داعش، الگوهای زنده ماندن و فعالیت‌های مختلف را نشان داده است. از مجموع ۷۲۲ حساب داعش در مجموعه داده‌ها، حساب‌های خودکار شناسایی شده (۲۷ درصد)، برای دوره‌های طولانی اخلاص را ادامه دادند و عمدتاً در مورد اخبار کلی داعش و غیر داعش توثیق منتشر می‌کردند. حساب‌های شناسایی شده توسط ابزار نیمه خودکار (۳۰ درصد) تا حدودی طول عمرهای کوتاه‌تری داشتند و توثیق‌های آن‌ها بیشتر به فعالیت‌های داعش در جنگ سوریه مربوط می‌شد که شامل به‌روز رسانی نبردهای روزانه در خط مقدم‌ها مانند موصل، الباب، دیرالزور و حلب شرقی بوده است. حساب‌هایی که با ابزار نیمه خودکار شناسایی شده‌اند (۴۳ درصد) کوتاه‌ترین طول عمر را داشتند. آن‌ها ابتدا در نتیجه فرستادن حداقل یک توثیق و به‌طور خاص انتشار یک تبلیغ رسمی داعش، شناسایی شدند. به این ترتیب بسیاری از افراد به‌طور منحصر به فردی پیوندهای تبلیغاتی رسمی داعش را داشتند.

مطالعه موردی: اثربخشی مداخله

در واقع داعش یک چرخه ۲۴ ساعته را ایجاد می‌کند که دسته جدیدی از تبلیغات روزانه را از طریق توییتر و دیگر سیستم عامل‌های آنلاین، با استفاده از لینک‌های متصل به محتوا در جاهای دیگر در اینترنت، منتشر می‌کند. این‌ها احتمالاً "غزوه" یا "حملات" رسانه‌های اجتماعی بود که با استفاده از پلت فرم جایگزین آنلاین مانند تلگرام هماهنگ شد. حذف سریع حساب‌های توییتر و ارسال توییت‌هایی حاوی پیوندهای تبلیغاتی رسمی داعش با جزئیات بیشتری در این مطالعه موردی دیده می‌شود که نشان دهنده اثربخشی مداخله در یک دوره ۲۴ ساعته است. روز دوشنبه، ۳ آوریل ۲۰۱۷، داعش محتوای تبلیغاتی روزانه خود را به انواع رسانه‌های اجتماعی و سیستم عامل‌های میزبانی وبسایت‌های آنلاین ارسال کرده است که این محتوا عمدتاً شامل ویدئو، تصاویر، اعلامیه‌های کوتاه مشابه انتشار اخبار کوتاه، پادکست‌های رادیویی و دیگر مستندات هستند. طی صبح تا بعد از ظهر دوشنبه ۳ آوریل، ۱۵۳ حساب توییتر مجزا شناسایی شد که مجموعاً ۸۴۲ توییت با لینک به صفحات خارجی منتشر کرده بودند و هریک تبلیغی یا تبلیغاتی از داعش را شامل می‌شدند. در این بین یافته شد که تنها ۱۰ نفر از این حساب‌های توییتر (۷ درصد) مستقل بوده و حساب‌های "جریان اصلی" شخص ثالث دارند. تعادل حساب‌ها به‌عنوان طرفداران داعش سنجش شد که پنجاه نفر از این‌ها به نظر می‌رسید که حساب‌های متروکه است که در بعد از ظهر دوشنبه ساخته شده است.

به لحاظ زمان فعالیت حساب‌ها، اطلاعات ساعت هفت صبح سه شنبه ۴ آوریل نشان می‌دهد ۱۰۰ درصد این حساب‌ها آنلاین و فعال بوده‌اند. گرچه در ساعت ۱۳، این عدد به ۷۳ درصد کاهش یافته و در ساعت ۲۳:۰۰ به ۵۸ درصد رسیده است و در نیمه شب تا ۳۵ درصد کاهش داشته است. ۵۰ حسابی که در دوشنبه عصر ایجاد شده بودند تا تبلیغات را

به‌طور منحصر بفرد منتشر کنند، حتی زودتر از ساعت ۱۳:۰۰ که ۵۲ درصد هنوز آنلاین بودند، تعلیق یا حذف شدند. این نشان می‌دهد که پاسخ به تبلیغ رسمی داعش توسط توییتر از نظر شناسایی و جمع‌آوری حساب‌های تبلیغاتی در ۲۴ ساعت اول پس از اتصال به محتوای رسمی داعش موثر بوده است. حساب‌های داعش که تبلیغات رسمی داعش را در اختیار داشتند، در مقایسه با آن‌هایی که این تبلیغات را منتشر نمی‌کردند با نرخ بالاتری حذف شدند. با این حال، باید در نظر داشت که برخی از حساب‌های داعش در یک "چرخه خبری" ۲۴ ساعته کار می‌کنند و تعداد زیادی از حساب‌ها هر روز فقط برای انتشار این تبلیغات ایجاد می‌شوند. همانطور که این حساب‌ها در طول سه شبانه حذف شدند، تعداد مشابهی از حساب‌ها تازه ایجاد شده و مورد استفاده قرار گرفتند تا محتوای رسمی داعش روز بعد را توزیع کنند. بنابراین می‌توان چنین استدلال کرد که در حالی که تلاش برای حذف دائمی آثار تبلیغاتی داعش و پیوندهایی از توییتر نسبتاً موفقیت‌آمیز بوده است، کاربران داعش هنوز هم قادر به پخش لینک‌های تبلیغاتی روزانه خود با استفاده از توییتر در طی ۲۴ ساعت در طول دوره تحقیق بوده‌اند.

سقوط ناگهانی جامعه

اثرات این اختلال در کاربران و حساب‌های پشتیبانی‌کننده داعش چیست؟ نرخ بقای کوتاه شده برای حساب‌های داعش به این معنی است که شبکه‌های ارتباطی آن‌ها در مجموعه داده‌ها و در مقایسه با شبکه‌های داعش که از قبل در توییتر پشتیبانی شده‌اند، بسیار ضعیف‌تر از حساب‌های دیگر گروه‌های تروریستی است. با توجه به دیدگاه کیفی، این بدان معنی است که جامعه طرفدار داعش در طول دوره تحقیقاتی عملاً غیرقابل دسترس بودند. در واقع طول عمر کوتاه حساب‌های داعش به این معنی است که بسیاری از افراد فقط فرصت اندکی داشتند که یک توثیق منتشر کنند، دنبال‌کننده به دست آوردند و از حساب‌های دیگر پیروی کنند. این به این معنا بود که حساب‌های تروریستی دیگر فرصت داشتند تا: شش برابر بیشتر توییت‌ها را ارسال کنند؛ دیگران را دنبال کنند یا با حساب‌های بسیاری دوستی داشته باشند؛ و مهمتر از همه، ۱۳ بار بیشتر دنبال‌کننده حساب‌های داعش به دست آورند. یک مقایسه دقیق‌تر میان ارقام متوسط برای حساب‌های داعش در سال ۲۰۱۷ در مقایسه با حساب‌های مشابه در سال ۲۰۱۴ انجام شده است. تعداد متوسط دنبال‌کننده‌های حساب‌های طرفدار داعش در سال ۲۰۱۷ برابر ۱۴ در مقابل ۱۷۷ در سال ۲۰۱۴ معادل ۹۲ درصد کاهش است. میانگین تعداد حساب‌هایی که طرفداران داعش در سال ۲۰۱۴ آن را دنبال کرده‌اند، ۲۵۷ بود، در حالی که این تحقیق میانگین یک وسی و سه صدم دوست را برای هر حساب داعش یافته است که معادل کاهش ۸۷ درصدی است. برگر و مورگان^۱ در تجزیه و تحلیل حساب‌های ۲۰,۰۰۰ طرفدار داعش در یک دوره پنج ماهه بین سپتامبر ۲۰۱۴ تا ژانویه ۲۰۱۵، تنها ۶۷۸ حساب را متوقف شده یافتند که در حدود ۳,۴ درصد است. در مجموعه داده‌های تحقیقاتی که در این مقاله ذکر شد، کل تلفات حساب‌های داعش فقط در چهار ماه (بین ژانویه و آوریل ۲۰۱۷) ۶۳ درصد بوده است.

^۱- Berger and Morgan

در طول سالهای ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ که ممکن است به‌عنوان "عصر طلایی" توییتر قلمداد شود، انواع "حساب‌های" رسمی داعش و مجموعه‌ای از دیگر حساب‌های "طرفداران" داعش با سهولت نسبی قابل دسترسی بود. برای یک کاربر توییتر زمانی که او در این محیط فعال می‌شود، پیشنهادهای خودکاری از اینکه چه کسی را دنبال کند به صورت دقیق ارائه می‌شود. کسانی ادعا می‌کنند کاربران داعش به راحتی و به سرعت از طریق آواتارها و عکس‌هایشان قابل شناسایی هستند، در حالی که آن‌ها اکثراً از اسم‌ها و صفحات بسیار معمولی استفاده می‌کنند. بنابراین، اگر کسی بخواهد، سریع و آسان به تعداد زیادی از دیگر کاربران توییتر هم قابلیت اتصال و ارتباط دارد. اگر زمان و تلاش کافی سرمایه‌گذاری شده بود، فرصت مناسبی برای تبدیل به یک محیط قابل اعتماد هم فراهم می‌شد. در این زمان نه تنها یک جامعه پرطرفدار جامعه توییتر وجود داشت بلکه یک مجموعه کامل و حمایت‌کننده زبانی یا قومیتی و دیگر منافع ویژه برای زیرمجموعه‌های توییتر نیز وجود داشت. اکثر این گروه‌های خاص مورد علاقه، ترکیبی از تعداد کمی از کاربران در زمین "خلافت" و تعداد زیادی از کاربران که مایل به سفر به خلافت و حتی تعداد زیادی از جبهه‌گیران هستند.

گروه دوم هیچ وابستگی رسمی به هیچ یک از گروه‌های تروریستی نداشتند، اما وقت خود را صرف مبارزه با تروریست‌ها، جاسوسی از مهاجمان انتحاری و دیگر "کشته‌شدگان" و شبکه‌سازی و انتشار محتوای داعش می‌نمودند. در سال ۲۰۱۴، حساب‌های طرفدار داعش از طرف توییتر تحت فشار قرار گرفتند، برای مثال، حساب‌های رسمی داعش یکی از اولین حساب‌هایی بود که در تابستان به حالت تعلیق درآمد. فعالیت ناگهانی توییتر در طول زمان به میزان قابل توجهی افزایش یافت و کاربران داعش را مجبور کرد تا تاکتیک‌های زیادی را برای توسعه و تجمع آن‌ها در اختیار داشته باشد تا آن‌ها بتوانند حضور خود را در توییتر حفظ کنند، همچنان فعال باشند و جوامع خود را از پشتیبانی در زیرساخت حفظ کنند. به عنوان مثال، گروهی با استفاده از هشتگ‌هایی مانند `#baqiyyafamili` اعلام بازگشت کاربران معلق به پلت فرم را در راستای تلاش برای گروه بندی مجدد پس از تعلیق، ایجاد کردند. توییتر در نهایت با قراردادن این هشتگها در استراتژیهای اختلال خود، پاسخ آن‌ها را داد. نکته قابل توجه این است که این افزایش اختلال، تنها برخی از تصمیم‌گیرندگان حامیان داعش را تقویت کرد و آن‌ها حتی پس از تعلیق‌های مکرر مجدداً مجبور شدند حساب‌های خود را تنظیم کنند.

در طول این مدت، تعلیق، برای برخی، به عنوان "مدال افتخار تلقی شد. بنابراین، هرچند که اختلال ممکن است موجب کاهش تعداد کاربران طرفدار داعش شود، ممکن است به ایجاد جوامع نزدیک‌تر و یکپارچه کمک کند، همانطور که کسانی که باقی ماندند، سطح بالای تعهد و پشتیبانی جامعه مجازی برای انجام این کار را نیاز داشتند. در نهایت، با این حال، هزینه‌های باقی مانده در توییتر شروع به غلبه بر مزایا کرد. تحقیقات از سال ۲۰۱۶ نشان می‌دهد که اثرات تعلیق حتی پس از بازگشت به حساب نیز ادامه دارد. حساب‌های بازگشتی به ندرت از لحاظ تعداد دنبال‌کننده و دوستان به بالاترین سطح خود رسیدند. احتمالاً این موضوع ناشی از اختلال در حساب‌های بسیاری از حامیان داعش است که به سرعت و به کرات دچار تعلیق می‌شدند. حتی کسانی که همچنان دوام آورده بودند نیز مجبور شدند اقدامات مشابهی نظیر قفل کردن حساب‌هایشان را انجام دهند تا دیگر به‌طور عمومی قابل دسترس نباشند و بنابراین تعهدشان به داعش دیگر به راحتی قابل مشاهده نبود.

تا آوریل ۲۰۱۷، اقدامات این چینی حاکی از آن بود که اکثریت قریب به اتفاق پرونده‌های حساب‌های کاربری داعش

به‌طور پیش فرض از تصویر "تخم مرغ" یا دیگر تصاویر بی مفهوم استفاده می‌کنند و بسیاری از کاربرها، حساب کاربری و نام‌های صفحه نمایش خود را با ترکیبی نامفهوم از حروف و اعداد به نمایش در می‌آورند. جامعه مجازی تقریباً غیرممکن است که در برابر از دست دادن دسترسی به چنین نمادهای گروهی یا ایدئولوژیک حفظ شود و در نتیجه تفرقه در تعهدات طرفداران داعش ایجاد شد. در یک نتیجه‌گیری، حامیان داعش دوباره فعالیت خود را در سطح جامعه مجازی قرار داده‌اند، در درجه اول به تلگرام، که دیگر فقط یک پشتیبان برای توییت نیست، روی آوردند. از دیدگاه کمی، داده‌های مورد بحث در این بخش نشان دهنده سه یافته کلیدی است. ابتدا داعش و طرفداران آن‌ها توسط توییت به‌طور قابل توجهی مختل شدند، در حالی که میزان اختلال به محتوای توییت‌ها و لینک‌های غیر وابسته بستگی داشت. دوم، اگر چه تمام حساب‌ها نوعی تعلیق در طی یک دوره زمانی را تجربه می‌کردند، حساب‌های داعش این تعلیق‌ها را با نرخ بسیار بالاتری نسبت به حساب‌های دیگر تروریستی در مجموعه داده‌ها تجربه می‌کردند. سوم، این به‌شدت تحت تاثیر توانایی‌های داعش برای ایجاد و حفظ جوامع قوی و تاثیر گذار در توییت است.

فرا تر از توییت: محیط آنلاین گسترده‌ی جهادی

تحقیقات در مورد ارتباط میان افراط گرایی خشونت آمیز، تروریسم و اینترنت برای مدتی به‌طور گسترده با رسانه‌های اجتماعی مرتبط بوده است. مطالعات اغلب تمرکز منحصر به فردی بر توییت دارند، زیرا توییت محل بسیاری از مشکل‌ها است. به‌عنوان مثال، واحد ارجاع اینترنتی یورپول^۲ گزارش داد که تا اواسط سال ۲۰۱۶، آن‌ها ۷۰ پلت فرم مورد استفاده توسط گروه‌های تروریستی را که برای گسترش محتویات تبلیغاتی خود استفاده می‌کردند، شناسایی کرده‌اند. گفتنی است در سال ۲۰۱۴، تخمین زده شد که در هر ۲,۵ توییتری که از جانب طرفداران داعش ایجاد می‌شود، یک منبع جایگزین شونده خاص (یو. آر. ال) وجود دارد.

مقصد تبلیغات رسمی داعش

همانطور که پیش‌تر اشاره شد، در طول دوره تحقیق، داعش یک چرخه خبری ۲۴ ساعته را اجرا کرد و یک نسخه روزانه رسمی تبلیغ جدید را از طریق کانال‌های رسانه‌های اجتماعی از جمله توییت منتشر کرد. پیوندهایی به این تبلیغات از طریق توییت و سایر ابزارها پخش شد. این پیوندها به طیف وسیعی از سایر رسانه‌های اجتماعی و میزبانان محتوا که حاوی روزنامه‌های تازه بارگذاری شده بودند اشاره کردند. نمونه‌ای از این اهداف تبلیغاتی در سه نقطه زمان بندی: ۴-۸ فوریه، ۴-۸ مارس و ۴-۸ آوریل ۲۰۱۷ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تیم تحقیقاتی لیست کامل روزانه تبلیغات داعش و سایت‌هایی را که برای هر یک از این دوره‌های زمانی استفاده می‌شد، جمع‌آوری نمود. این موضوع به شناسایی سیستم عامل‌های مرتبط همراه با چند قطعه تبلیغاتی توسط حوزه‌های میزبان انجامید و بعد از آن، این یو. آر. ال‌ها حذف شد. به‌طور کلی، در طی این سه دوره زمانی، کاربران داعش با سی و نه سیستم عامل یا سایت‌های مختلف

² - Europol

شخص ثالث ارتباط برقرار می‌کنند و همچنین از محتوای تبلیغاتی خود نیز میزبانی می‌کند. لازم به ذکر است که قبلاً اعتقاد بر این بود که مقاصد به صورت لایه‌ای هستند. به این ترتیب، آن‌ها حاوی محتوا بودند، اما هیچ پیوند به سایت‌های دیگر وجود نداشت و جنبه ایجاد شبکه یا جامعه را نداشتند. کسی که چنین صفحه‌ای را می‌بیند نمی‌تواند بیشتر در مورد شبکه‌ها و سایت‌های دیگر کشف کند. استثناهای مهم این امر عبارتند از یوتیوب و تعداد کمی از سایت‌های دیگر که الگوریتمی هستند. در طول دوره تحقیق، میانگین تعداد یو. آر. ال‌های جمعیتی از ۴۲ یو. آر. ال در روز در ماه فوریه به ۵۲ یو. آر. ال در روز در ماه آوریل رسید. این موضوع به افزایش تقسیم‌بندی و پراکندگی اشاره می‌کند که احتمالاً در پاسخ به فعالیت کاهش از طریق انواع سیستم عامل‌ها و سایت‌ها است.

نتیجه گیری

هزینه‌های بیشتر طرفداران داعش برای بقا و مشارکت در توئیتر (از لحاظ روحیه ناپایدار، پیام‌های منتشر شده و تلاش‌های مداوم برای حفظ حضور عمومی) در حال حاضر به‌طور عمده بر مزایای آن غلبه کرده است. این بدان معنی است که جامعه توئیتر تقریباً غیرقابل دسترس است. به نوبه خود، این بدان معنی است که فرصت‌های رادیکالیزاسیون، استخدام و برنامه‌ریزی حمله بر روی این پلت فرم نیز احتمالاً کاهش یافته است. با این حال، یک هسته مقاوم از کاربران باقی می‌ماند. به‌طور خاص، یک زیرمجموعه از حساب‌هایی که محتوای "رسمی" داعش را در یک دوره روزانه در طول دوره جمع‌آوری داده‌ها، منتشر کرده و همچنان نیز به اینکار ادامه می‌دهند. این حساب‌ها عموماً در عرض ۲۴ ساعت معلق شدند، اما نه قبل از اینکه آن‌ها لینک‌های محتوایی را که در سیستم عامل‌های دیگر میزبانی شده بودند، ارتقا دهند. این مقاله عمدتاً مربوط به حساب‌های طرفدار داعش توئیتر و اختلال در آن‌ها است. با این حال، داعش تنها گروه افراطی نیست که در توئیتر فعال است و میزبان دیگر گروه‌های تروریستی است که در توئیتر به سطح بسیار پایین تر اختلال می‌پردازند. همچنین داعش و دیگر گروه‌های تروریستی همچنان در طیف وسیعی از سایر سیستم عامل‌های اجتماعی فعال هستند که شامل سایت‌های میزبانی محتوا و دیگر فضاهای سایبری، از جمله وبلاگ‌ها، انجمن‌ها و وبسایت‌های اختصاصی می‌شود.

در حالی که به نظر می‌رسد که محتوای رسمی داعش در بسیاری از این فضاهای آنلاین دچار اختلال شده است، اما هنوز میزان این اختلال به‌طور کامل مشخص نیست. برنامه پیام‌رسانی تلگرام چندین بار در این مقاله ذکر شده است و در اینجا کمی عمیق‌تر به آن پرداخته شده است؛ زیرا این زیرساخت در حال حاضر اولویت اول طرفداران داعش است. تلگرام همچنان یک پلت فرم نمایه پایین تر از توئیتر است. همچنین فیس بوک با یک پایگاه کاربر کوچکتر و موانع بیشتری برای ورود (مثلاً ارائه یک شماره تلفن همراه برای ایجاد یک حساب کاربری، دعوت‌نامه محدود به زمان برای پیوستن به کانال‌ها) نیز چنین شرایطی دارد. این‌ها احتمالاً ویژگی‌های مثبتی است که شامل کاهش تعداد کاربران که در معرض محتوای آنلاین داعش قرار دارند می‌شود و به این ترتیب در موقعیتی قرار می‌گیرند که از طریق آن به شدت تفکیک شوند. از جنبه منفی، این ممکن است به این معنا باشد که داعش به تلگرام نسبت به توئیتر بیشتر متعهد است. یکی دیگر از جنبه‌های جذاب تلگرام برای کاربران داعش بی تردید این است که قابلیت آپلود محتوای داخل زیرساخت

و ذخیره سازی حجم زیاد داده‌ها را دارد. در حالی که تلگرام کاربران را از بارگذاری فایل‌های بزرگتر از ۱,۵ گیگابایت (تقریباً یک فیلم دو ساعته) محدود می‌کند، اما به‌نظر می‌رسد میزان ذخیره سازی نامحدودی را فراهم می‌کند. با توجه به اقدامات پیش‌گیرانه توسط تلگرام در رابطه با داعش و حامیان آن‌ها، در دسامبر ۲۰۱۶، تلگرام یک کانال اختصاصی نظارت بر "داعش" ایجاد کرد که تعداد زیادی از ربات‌ها و کانال‌های داعش را شناسایی کرد و در تاریخ ۱۱ مارس سال ۲۰۱۷ یک پیام در این کانال منتشر شد: "تیم ما به‌طور فعال محتوای داعش در تلگرام را ممنوع از انتشار می‌کند. بر اساس گزارشات، به‌طور متوسط ۷۰ کانال داعش هر روز قبل از انجام هر کاری خاتمه می‌یابند." بین ژانویه و مه در سال ۲۰۱۸، متوسط تعداد این کانال‌هایی که بسته می‌شدند در هر روز شش برابر شده و به ۴۲۲ کانال افزایش یافته است. تلگرام ادعا می‌کند ۱۰۶,۵۷۳ ربات و کانال‌های داعش را در مدت زمان دسامبر ۲۰۱۶ تا ۳۱ مه ۲۰۱۸ ممنوع کرده است که این تعداد، بیشترین تعداد ممنوعیت ثبت شده تاکنون است. در حالی که مشخص است که تلگرام به‌طور معمول کاربران، کانال‌ها و ربات‌ها را برای طرفداران داعش ممنوع می‌کند، تفسیر اعدادی که تلگرام ارائه کرده است با توجه به تعداد کلی کاربران، کانال‌ها و ربات‌های فعال در پلت فرم در هر زمان دشوار است. همچنین لازم به‌ذکر است که علاوه بر بهره‌برداری از ویژگی‌های کانال، داعش حوالی تابستان ۲۰۱۷ شروع به استفاده از مزایای گروه‌های تلگرامی نمود. ابرگروه‌های اجازه برقراری ارتباط درون گروهی را در میان بیش از ۳۰,۰۰۰ عضو می‌دهد و مانند تمامی گروه‌های دیگر در تلگرام، این ارتباط در میان اعضا خصوصی است؛ به‌عبارت دیگر، تلگرام، درخواست‌های فرآیند، از جمله درخواست‌های مربوط به خاتمه را شامل نمی‌شود.

پیشنهادات

توصیه‌های ناشی از این تحلیل سه جنبه دارند. اول، سیستم‌های نظارت بر رسانه‌های اجتماعی مدرن، توانایی جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل و (به‌طور بالقوه) مداخله را به‌طور چشمگیری از نظر سرعت و اثربخشی افزایش می‌دهند. با این حال، برای کار مؤثر، آن‌ها باید ترکیبی از راه‌حل‌های مناسب فناوری را از جمله سیستم‌های تحلیلی با تحلیل گران انسانی که در زمینه‌های مرتبط دامنه (ها) آموزش دیده‌اند و همچنین ترجیحاً برقراری ارتباط آن‌ها نیز خوب است، استفاده کنند. این به‌ویژه در مواردی استفاده می‌شود که یک دشمن به‌طور فعال سعی دارد تا از تلاش‌های ردیابی جلوگیری کند. تکنولوژی‌هایی مانند روش ۵۲ با اجازه دادن به تحلیلگر برای توسعه خطوط تحلیلی جدید، کمک می‌کند تغییرات روزانه در عملیات در نظر گرفته شود. با این حال، تکنولوژی نمی‌تواند چنین تغییراتی را تشخیص دهد؛ این معمولاً به‌وسیله یک انسان در دامنه خاص مورد توجه قرار می‌گیرد. دوم، برخی از حامیان داعش در توییت‌ها فعال هستند. محققان با استفاده از حساب‌های پیشنهادی احتمالاً می‌توانند محتوای حساب‌ها را از بین ببرند؛ هرچند ممکن است هر دو جنبه مثبت و منفی داشته باشد. همانند تمام فعالیت‌های اختلال، این که آیا پیامدها مثبت یا منفی است به چشم انداز و منافع نهادی بستگی دارد.

به‌عنوان مثال، اجرای قانون تمایل دارد که این رویکرد را در نظر بگیرد، در حالی که مدافعین آزادی بیان در مورد

نظارت شرکت‌های سیاسی درباره سخنرانی‌های سیاسی هشدار می‌دهند، حتی اگر این سخنرانی‌ها عمیقاً ناعادلانه باشد. از سوی دیگر، برخی از متخصصان اطلاعات، از توجه بیشتر به اطلاعات رسانه‌های اجتماعی حمایت می‌کنند. سوم، این مقاله فقط بر توئیتر متمرکز نشده است، بلکه اهمیت محیط آنلاینی که گروه‌های جهادی‌ها از آن استفاده می‌کنند را نیز در بر می‌گیرد. تجزیه و تحلیل نیز به کاربران داعش و محتوا محدود نمی‌شود. حضور فعال، غالباً بی‌وقفه و فعالیت آنلاین غیر انسانی تروریست‌ها نیز تأیید شده است. در سال‌های اخیر، بسیاری از متخصصان مبارزه با تروریسم که نقش اینترنت را در افراط‌گرایی خشونت‌آمیز و تروریسم بررسی کرده‌اند، تمرکز خود را بر روی داعش گذاشته‌اند. محققان علمی نیز به‌طور مشابه عمل کرده‌اند و بسیاری از تمرکز خود را به فعالیت‌های توئیتر محدود کرده‌اند. ادامه تمرکز تحلیلی از این نوع باید با احتیاط بیشتری صورت گیرد. پیشنهاد می‌شود که دیدگاه گسترده از فعالیت آنلاین توسط افراط‌گرایان مختلف در انواع رسانه‌های اجتماعی و دیگر سیستم‌های آنلاین، بررسی شود. این امر به‌ویژه از لحاظ تغییرات پیش‌بینی شده داعش در سوریه مهم است.

